Kapitel 8

8.2

Forskare har upptäckt att möjligheten att se och läsa vägskylt beror på hur ljust det är runt skylten. Man har mätt detta för 30 vägskyltar i canadela/m^2.

10.9	1.7	9.5	2.9	9.1	3.2
9.1	7.4	13.3	13.1	6.6	13.7
1.5	6.3	7.4	9.9	13.6	17.3
3.6	4.9	13.1	7.8	10.3	10.3
9.6	5.7	2.6	15.1	2.9	16.2

a) Hitta sample variance.

$$s^2 = \frac{n\sum_{i=1}^{30} x_i^2 - \left(\sum_{i=1}^{30} x_i\right)^2}{n(n-1)} = \frac{30 \cdot 2821{,}6 - 66\,844}{30 \cdot 29} =$$

$$= \underline{\underline{20{,}43}}$$

b) Antag att datan är normal fördelad. Hitta ett 90% konfidens intervall för variansen.

$$\Rightarrow \chi^2_{n-1,\,1-\alpha/2} = 17{,}7$$

$$\chi^2_{n-1,\,\alpha/2} = 42{,}6$$

$$\Rightarrow CI = \left[\frac{20{,}43 \cdot 29}{42{,}6}, \frac{20{,}43 \cdot 29}{17{,}7}\right] =$$

$$= [13{,}9 ; 33{,}5]$$

c) Hitta ett 90% CI för sigma

$CI^{\sigma}_{0.9}$

Använder gränserna från b)

$$1-\alpha = P\left(\frac{(n-1)s^2}{\chi^2_{n-1,\alpha/2}} \leq \sigma^2 \leq \frac{(n-1)s^2}{\chi^2_{n-1,1-\alpha/2}}\right) =$$

$$= P\left(\sqrt{\frac{(n-1)s^2}{\chi^2_{n-1,\alpha/2}}} \leq \sigma^2 \leq \sqrt{\frac{(n-1)s^2}{\chi^2_{n-1,1-\alpha/2}}}\right)$$

Gränser från innan

$$\Rightarrow CI^{\sigma}_{0.9} = [\sqrt{13.9}, \sqrt{33{,}5}] = [3{,}73 ; 5{,}79]$$

d) Tumregler för normal fördelningar säger att för en normal fördelad slumpvariabel är det 95% sannolikhet att ligga inom 2 standardavvikelser från medelvärdet. Använd Xbar och sample variansen för att skatta mu respektive sigma. Är det ovanligt att ljuset runt en skylt är över 18 Cd/m^2? Förklara

sats 8.1.1.

$$X_1, \dots, X_n \sim N(\mu, \sigma^2) \Rightarrow (n-1)S^2/\sigma^2 \sim \chi^2_{n-1}$$

Sats 8.1.2

$100(1-\alpha)\%$ C.I. för $\sigma^2 = [L_1, L_2]$

$$L_1 = \frac{S^2(n-1)}{\chi^2_{n-1,\alpha/2}}$$

$$L_2 = \frac{S^2(n-1)}{\chi^2_{n-1,1-\alpha/2}}$$

$$1-\alpha = P\left(\chi^2_{n-1,\alpha/2} \leq (n-1)S^2/\sigma^2 \leq \chi^2_{n-1,1-\alpha/2}\right) =$$

$$= P\left(\frac{\chi^2_{n-1,\alpha/2}}{S^2(n-1)} \leq \frac{1}{\sigma^2} \leq \frac{\chi^2_{n-1,\alpha/2}}{S^2(n-1)}\right) =$$

$$= P\left(\frac{S^2(n-1)}{\chi^2_{n-1,1-\alpha/2}} \leq \sigma^2 \leq \frac{S^2(n-1)}{\chi^2_{n-1,\alpha/2}}\right)$$

Så $\left[\frac{S^2(n-1)}{\chi^2_{n-1,1-\alpha/2}}, \frac{S^2(n-1)}{\chi^2_{n-1,\alpha/2}}\right]$ är ett

$100(1-\alpha)\%$ CI för σ^2.

Tabell för χ^2 (Tabell IV)

$\bar{X} = 8{,}62$, $\quad s = \sqrt{s^2} = \sqrt{20{,}43} = 4{,}52$

$\bar{X} \pm 2s = 8{,}62 \pm 2 \cdot 4{,}52 = 8.62 \pm 9.04$

Med 95% sannolikhet ligger $\bar{X}$ i intervallet

$[-0.42, 17.66]$

Alltså ovaligt att se en skylt med belysning $18\ cd/m^2$.

8.8

När man gör vindrutor vill man att alla ska bli lika tjocka. Hitta ett ensidigt 95% CI för sigma om ett sample på 10 vindrutor ger s=0.01.

$$1-\alpha = P\left(\frac{(n-1)s^2}{\sigma^2} \geq \chi^2_{n-1,\alpha}\right) = P\left(\sigma^2 \leq \frac{(n-1)s^2}{\chi^2_{n-1,\alpha}}\right) =$$

$$= P\left(\sigma \leq \sqrt{\frac{n-1}{\chi^2_{n-1,\alpha}}}\, s\right) = P\left(\sigma \leq \sqrt{\frac{9}{3.33}} \cdot 0.01\right) =$$

$$= P(\sigma \leq 0.016)$$

$$CI = [0, 0.016]$$

8.10

10 borrade hål har följande djup.

2.0	1.7	2.6	1.5	1.4
2.1	3.0	2.5	1.8	1.4

a) använd den givna datan för att hitta Xbar, s^2, s.

$\bar{X} = 2$ $\quad n=10$ $\quad s^2 = \frac{n\sum_{i=1}^{n} x_i - (\sum_{i=1}^{n} x_i)^2}{n(n-1)}$

$s^2 = 0.3022$

$s = \sqrt{s^2} = \sqrt{0.3022} = 0.5497$

b) Antag att datan kommer från en normal fördelning. Hitta ett 90% CI medeljupet hos hålen.

$X_i \sim N(\mu, \sigma^2) \Rightarrow \frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}} \sim T_{n-1} = T_9$

$CI: \bar{X} \pm t_{n-1,\alpha/2} \, s/\sqrt{n}$

$t^{n-1}_{\alpha/2}, \quad P(T \leq t_{n-1,\alpha/2}) = 1 - \alpha/2 = P(T \geq -t_{n-1,\alpha/2})$

Tabell för t fördelning. (Tabell VI)

$\Rightarrow \quad t_{n-1,\alpha/2} = 1.833$

$\bar{X} \pm t_{9,\alpha/2} \, s/\sqrt{n} = 2 \pm 1.833 \frac{0.5497}{\sqrt{10}} =$

$= [1.68; 2.32]$

8.18

Man mäter kvävekoncentatiomen i sjövatten och tar 24 sampels. (Mätt i PPM)

0.042	0.023	0.049	0.036	0.045	0.025
0.048	0.035	0.048	0.043	0.044	0.055
0.045	0.052	0.049	0.028	0.025	0.039
0.023	0.045	0.038	0.035	0.026	0.059

Hitta ett 95% CI hitta det ensidiga CI för det största tänkbara värdet på medelvärdet mu. För att det ska vara lämpligt som dricksvatten ska medelvärdet vara mindre än 0.7 PPM. Fungerar det?

Antag $X \sim N(\mu, \sigma^2)$

$$P\left(\frac{\mu - \bar{X}}{s/\sqrt{n}} \leq t_{n-1,\,0.95}\right) = 0{,}95 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow P\left(\mu \leq \bar{X} + t_{n-1,\,0.95}\frac{s}{\sqrt{n}}\right) = 0.95 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow CI = \left[0,\ \bar{X} + t_{n-1,\,0.95}\frac{s}{\sqrt{n}}\right]$$

$\bar{X} = 0.0399$

$s = 0.0106$

$n = 24$

$t_{n-1,\,0.95} = 1.714$

$$\Rightarrow \bar{X} + t_{n-1,\,0.95}\cdot\frac{s}{\sqrt{n}} = 0.0399 + 1.714\cdot\frac{0.0106}{\sqrt{24}} =$$

$$= 0.436$$

Sannolikheten att $\mu \in [0, 0{,}0436]$ är 95%

Alltså tycks vara ok som drickvatten

med väntevärde lägre än 0.07.

8.22

Medelvärdet för bakgrundsstrålning i USA har tidigare uppmäts till 0.3 rem/år. Man är rädd att detta ökat.

a) Ställ upp de korrekta och alternativa hypoteserna för att testa påståendet.

$H_0: \mu \leq 0{,}3$

$H_1: \mu > 0{,}3$

b)Förklara de praktiska konsekvenserna av ett typ I respektive ett typ II - fel.

uppmätt \ sant	H_0 sann	H_1 sann
H_0 sann	Rätt	typ II
H_1 sann	typ I	Rätt

Typ I: är att vi säger att dosen ökat när den inte gjort det.

Typ II: säger att dosen inte ökat, när den i själva verket har gjort det.

8.26 Det önskas testa om $P(\text{data}=1) = 1 - P(\text{data}=0) = p$

$$H_0: p \geq .7$$
$$H_1: p < .7$$

med utgångspunkt från $n=10$ st $\{0,1\}$ data.

a) Finn den kritiska regionen för ett $\alpha = 0.05$ test.

<u>Lösning</u> X = summa data $\approx N(np, np(1-p))$ så att

$$P\left(\frac{X-np}{\sqrt{np(1-p)}} < -z_{0.05}\right) = P\left(X < 10\cdot 0.7 - 1.645\sqrt{10\cdot 0.7\cdot 0.3}\right)$$
$$= P(X < 7 - 2.38) = P(X < 4.62)$$
$$= 0.05$$

då H_0 sann. Man kan H_0 ej förkastas då $x=5$.

b) Kommer H_0 förkastas om $x=5$? Vilket slags fel kan man göra med denna test?

<u>Lösning</u> H_0 förkastas ej då $x=5$ och felet man då ev. kan göra (om H_1 sann) är typ I.

<u>Anmärkning</u> Denna uppgift är otydligt skriven av författarna.

8.28

En firma producerar RAM-minnen. Tidigare har 20% av dessa har gått sönder under de 1000 första timmarna. Med en ny metall hoppas man att detta ska förbättras. Så man testar 20 st. minnen under 1000 timmar.

a) ställ upp en lämplig noll och alternativ hypotes.

Låt p = sannolikheten att minnet går sönder under de 1000 första timmarna.

$H_0: p \geq 0.2$

$H_1: p < 0.2$

b) Förklara konsekvenserna av typ I och typ II fel.

Typ I: Förkastar H_0 när H_0 är sann. Tror att nya metoden är bättre när den inte är det.

Typ II: Acceptera H_0 när H_0 är falsk. Missar möjligheten att förbättra produkten.

Beslut \ Sant	H_0 sant	H_1 sant
Accept H_0	Rätt	Typ II
Förkasta H_0	Typ I	Rätt

c) Om H0 sann vad är förväntat antal som går sönder under 1000 första timmarna.

X = # som går sönder $\sim Bin(20, 0.2)$

$\Rightarrow E[X] = n \cdot p = 20 \cdot 0.2 = \underline{\underline{4}}$

d) Låt oss säga att vi förkastar H0 om X=<1. Vad är alpha?

α är sannolikheten att vi förkastar H_0 trots att H_0 är sann.

$\alpha = P(X \leq 1 \mid H_0) = P(X \leq 1 \mid p \geq 0.2) = \{\underset{I}{\text{tabell}}\} \leq 0.0692$

e) Antag att det är viktigt att testet kan skilja p=0.2 och p=0.1. Hitta sannolikheten att testet inte klarar det. Alltså hitta beta för p=0.1. Hitta kraften för testet om p=0.1.

$\beta = P(\text{typ II-fel}) = P(\text{förkasta inte } H_0 \mid p = 0.1) =$

$= P(X > 1 \mid p = 0.1) = 1 - P(X \leq 1 \mid p = 0.1) =$

$= 1 - 0.3917 = 0.6083$

Kraft (Power) $= P(H_0 \text{ förkastas} \mid H_1 \text{ sann}) = 1 - \beta = \underline{\underline{0.3917}}$

f) Resultattet från e) pekar på att testet inte är kraftfullt nog att skilja väl mellan p=0.1 och p=0.2. Om vi behåller n=20 finns det något sätt vi kan öka kraften hos testet när p=0.1? Kommer alpha fortfarande vara litet nog? Om inte föreslå ett sätt designa testet som gör både alpha och beta litet nog.

Kan öka kraften hos testet genom att öka värdet för vilket vi förkastar H_0.

Låt oss testa α om vi sätter gränsen vid $X=2$.

$\alpha = P(X \leq 2 | p=0.2) = 0.2061$ För stort?

$\beta = P(X > 2 | p=0.1) = 0.3231 \Rightarrow$ Power $= 1-\beta = 0.6769$

Finns det något sätt att designa om testet utan att öka sample sizen? med α & β mindre

Svar Nej - n måste ökas!

8.38

Vi har en model för oljeproduktion. Vi vet att den verkliga medelproduktionen är 9.5. fat/dag.

a) Hitta de kritiska värdena för att testa

$H_0: \mu = 9.5 = \mu_0$

mot

$H_1: \mu \neq 9.5 = \mu_0$

Vid $\alpha = 0.05$ basserat på 50 simaleringar.

Under H_0: $\frac{\bar{X}-\mu_0}{S/\sqrt{n}} \sim T_{n-1} = T_{49}$

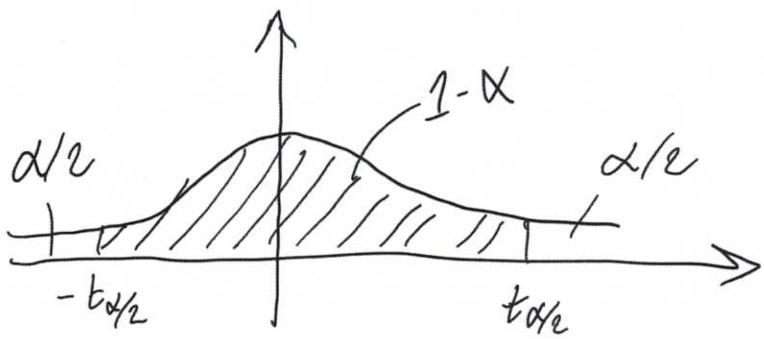

Vill förkasta om $\bar{X}$ långt bort från μ_0

$t_{49,\alpha/2} = 2.010$

så förkastar om

$$\frac{\bar{X}-\mu_0}{S/\sqrt{n}} < -t_{49,\alpha/2} \quad \text{eller} \quad \frac{\bar{X}-\mu_0}{S/\sqrt{n}} > t_{49,\alpha/2}$$

$$\bar{X} < \mu_0 - \frac{S}{\sqrt{50}} \cdot 2.010 \quad \text{eller} \quad \bar{X} > \mu_0 + \frac{S}{\sqrt{50}} \cdot 2.010$$

Kritiska värden

$\mu_0 \pm \frac{S}{\sqrt{n}} t_{n-1,\alpha/2}$

b) Antag vi från datan får medelvärdet Xbar=9.8 och s=1.2. Kan H0 förkastas vid alpha=0.05 signifikants nivå?

$\bar{X} = 9.8$

$s = 1.2$

$\alpha = 0.05$

Eftersom $\bar{X} > \mu_0$ behöver vi bara kolla den övre gränsen.

$$\mu_0 + \frac{1.2}{\sqrt{50}} \cdot 2.010 = 9.8411 > 9.8$$

Altså är $\bar{X}$ inte i det kritiska område så förkastar inte H_0.

Vilken typ av fel riskeras?

Att H_0 accepteras men H_0 är falskt.

Typ II-fel.

8.40

Man är orolig för att halten av en viss mineral har ökat i en flod under de senaste åren. Vi vet även att under 1982 var medelnivån 4.6 mg/l.

a) Ställ upp noll- och alternativ hypotes för att testa om medelhalten har ökat.

$H_0: \mu = 4.6 = \mu_0$

$H_1: \mu > 4.6 = \mu_0$

b) **Ett stickprov på 28 värden ger Xbar = 5.2, s=1.6. Hitta p-värdet för testet och avgör om vi ska förkasta H0.**

Under $H_0: \frac{\bar{X} - \mu_0}{s/\sqrt{n}} \sim T_{n-1} = \frac{\bar{X} - 4.6}{1.6/\sqrt{28}} \sim T_{27}$

$$P(\bar{X} \geq 5.2) = P\left(\underbrace{\frac{\bar{X} - 4.6}{1.6/\sqrt{28}}}_{T_{27}} \geq \frac{5.2 - 4.6}{1.6/\sqrt{28}}\right) =$$

$$= P(T_{27} \geq 1.984) = 1 - P(T_{27} \leq 1.984)$$

Tabell VI

$\Rightarrow P(T_{27} \leq 1.703) = 0.95$

$\Rightarrow P(T_{27} \leq 1.984) > 0.95$

alltså får vi

$P(\bar{X} \geq 5.2) < 0.05$

alltså kommer vi att förkasta H_0.

c) vad innebär detta praktiskt?

Att vi säger att halten har ökat.

8.44

Vi har en samling data av uppmätta PH-värden. Vi vill att PH värdet ska vara 7.

6.2	6.5	7.6	7.7	7.0
7.0	7.2	6.8	7.5	8.1
7.1	7.0	7.1	7.8	8.5

Baserat på dessa data finns det några bevis för att PH värdet inte ligger vid 7? Förklara baserat på p-värde hos det tvåsidiga testet. Om alpha varit satt som 0.1 hade H0 blivit förkastat?

$\bar{X} = 7.27$

$s = 0.602$

$H_0: \mu = 7$

$H_1: \mu \neq 7$

$\frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}} \sim T_{n-1} = T_{14}$, med $\mu = 7$ under H_0.

$t = \frac{7.27 - 7}{0.602/\sqrt{15}} = 1.7592$

Vad är p-värdet?

Vi kan titta på

$P\left(\frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}} \geq t\right)$

Tvåsidigt så tittar även på

$P\left(\frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}} \leq -t\right)$

t-fördelning är symetrisk så dessa värden är samma.

$P\left(\left|\frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}}\right| \geq t\right) = 2P\left(\frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}} \geq t\right) =$

$= 2P\left(\frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}} \geq 1.7592\right) = 2\left(1 - P\left(\frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}} \leq 1.7592\right)\right) =$

$$= 2\left(1 - P\left(T_{14} \leq 1.7592\right)\right)$$

Tabell VI

$$\Rightarrow$$

$$P(T_{14} \leq 1.761) = 0.95$$

$$\Rightarrow P\left(T_{14} \leq 1.7592\right) < 0.95$$

$$\Rightarrow 2\left(1 - P\left(T_{14} \leq 1.7592\right)\right) > 2 \cdot 0.05 = 0.1$$

Dett finns inte jätte starka bevis för avvikelse från PH7.

För $\alpha = 0.1$ skulle vi inte förkastat H_0.

8.48

Vi ska designa en simhall och oroar oss för akustiken. Ett designkrav är att det i medelvärde ska ta högst 1.3 s för en lågfrekvent ljudvåg att dö ut med en standard avvikelse på högst 0.6 s. Från 30 data simuleringar fås Xbar = 3.97, s = 1.89.

a) Testa

$H_0: \mu = 1.3$ mot

$H_1: \mu > 1.3$

med $\alpha = 0.01$

under H_0: $T = \dfrac{\bar{X} - 1.3}{S/\sqrt{n}} \sim T_{29}$

$s = 1.89, \; \bar{x} = 3.97, \; n = 30$

$t = 7.377$

$P(T_{29} \geq t) < P(T \geq 2.462) = 0.01 = \alpha$

Skall alltså verkligen förkasta H_0.

b) testa

$H_0: \sigma = 0.6$
mot
$H_1: \sigma > 0.6$

Vid $\alpha = 0.01$ signifikans nivå.

Hypoteserna är ekvalenta med

$H_0: \sigma^2 = 0.36$
$\sigma^2 > 0.36$

Sats 8.1.1: $X_1, \ldots, X_n \sim N(\mu, \sigma^2) \Rightarrow$

$(n-1)S^2/\sigma^2 \sim \chi^2_{n-1}$

Så under H_0:

$$P(S^2 > s^2) = P\left(\frac{(n-1)S^2}{\sigma^2} > \frac{s^2(n-1)}{\sigma^2}\right) =$$

$$= P\left(\chi^2_{29} > \frac{29 \cdot 1.89^2}{0.36}\right) = 1 - P(\chi^2_{29} \leq 287.75) \approx 0$$

Tabell IV

Alltså förkastar vi även detta.

8.56

Vi försöker bestämma hur många som behövs i en telefon support för ett datorcenter.

Låt X = tid det garvat besvara fråga i min.

1.5	1.0	5.0	1.9	3.0
1.3	2.1	1.7	6.5	4.2
6.3	5.6	5.1	2.5	6.9

Vi vill analysera med sign-ranksum test

$$W_+ = \sum_{\substack{\text{all pos} \\ \text{Ranks}}} R_i \qquad W_- = \sum_{\substack{\text{alla neg} \\ \text{Ranks}}} |R_i|$$

$$W = \min(W_+, W_-)$$

a) vad är E[W]?

$$E[W] = \frac{n(n+1)}{4} = \frac{15 \cdot 16}{4} = \frac{240}{4} = 60$$

b) Basserat på sign-rank-test kan vi dra slutsatsen att mediantiden är mindre än 5 minuter? Förklara baserat på p-värdet av testet.

$H_0: M = 5$

$H_1: M < 5$

X_i	1.5	1.0	5.0	1.9	3.0	1.3	2.1	1.7	6.5	4.2	6.3	5.6	5.1	2.5	6.9
$\lvert X_i - 5\rvert$	3.5	4	0	3.1	2	3.7	2.9	3.3	1.5	0.8	1.3	0.6	0.1	2.5	1.9
Rank	13	15	1	11	8	14	10	12	6	4	5	3	2	9	7
Signed Rank	-13	-15	1	-11	-8	-14	-10	-12	6	-4	5	3	2	-9	7

$$W_+ = \sum_{\substack{\text{Pos} \\ \text{Ranks}}} R_i = 1+6+5+3+2+7 = 24$$

$$|W_-| = \sum_{\substack{\text{neg} \\ \text{Ranks}}} |R_i| = 13+15+11+8+14+10+12+4+9 = 96$$

Om $\mu < 5$ bör W_+ vara litet,

Vad är för litet?

Tabell

$n = 15,\ P = 0.05 \Rightarrow W_c = 30 \Rightarrow$ förkastar H_0

$n = 15,\ P = 0.025 \Rightarrow W_c = 25 \Rightarrow$ förkastar H_0

Kapitel 9

9.2

En studie av en viss apparat visade att 75 av 193 apparater var trasiga när de testades.

a) Hitta punktskattningen för p.

$$\hat{p} = \frac{75}{193} = 0.39$$

b) Ge ett 95% CI för p.

Om vi säger att $X_i = \begin{cases} 1 & \text{om apparat trasig} \\ 0 & \text{annars} \end{cases}$

Så är $\bar{X} = \hat{p}$ och CLT säger att

$\bar{X} \overset{approx}{\sim} N(\mu, \sigma^2/n)$ där $\mu = E[X_i] = p$

$\sigma^2 = Var(X_i) = p(1-p)$

Så $P\left(-z_{\alpha/2} \leq \frac{(\hat{p}-p)}{\sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}} \leq z_{\alpha/2}\right) = 1-\alpha \Rightarrow$

$\Rightarrow P\left(\hat{p} - z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{p(1-p)}{n}} \leq p \leq \hat{p} + z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}\right) = 1-\alpha$

Problem: Gränserna inehåller det okända p.

Lösning: Ersätt med skattningen $\hat{p}$

N eller T_γ? Bygger på CLT, så n redan antaget att vara stort $\Rightarrow T_\gamma \approx N$

$\Rightarrow$ CI för p: $\hat{p} \pm z_{\alpha/2}\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})/n}$

Har: $\hat{p} = 0.39$

$z_{\alpha/2} = z_{0.025} = 1.96 \Rightarrow$ tabell V

$CI = 0.39 \pm 0.0688 = [0.3198; 0.4574]$

c) Hur stort sample behövs för att bestämma p till en gräns av 0.03 med 95% konfidens?

Vi vill alltså ha

$$Z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{n}} \leq 0.03$$

$$\Rightarrow n = Z_{\alpha/2}^2 \cdot \frac{\hat{p}(1-\hat{p})}{0.03^2} = 1014.1$$

avrundar

$n = 1015$

9.6

I USA identifierar man 30000 potentiellt farliga soptippar. Hur stort stickprov behövs för att bestämma andelen farliga soptippen med 2 procentenheters noggrannhet med 90% konfidens.

$$n = z_{\alpha/2}^2 \frac{p(1-p)}{0.02^2}$$ (se övning 9.2)

I detta fall har vi inte p eller $\hat{p}$?

Därför tänker jag att vi tar fram det största möjliga n. (för att vara säkra)

$p \in [0,1]$

$\max(p(1-p))$

derivera

$1 - 2p = 0$

$p = \frac{1}{2}$

$\max(p(1-p)) = \frac{1}{4}$

$$n = z_{0.05}^2 \cdot \frac{1/4}{0.02^2} = 1691.3$$

$n = 1692$ st

1.645^2 enligt tabell V

9.10

En undersökning indikerade att en mariotet av investerings analytiker tror att det främsta problemet med sol energi är fallande elpriser. En ny undersökning görs för att se om detta fortfarande stämmer p=andel som fortfarande tror detta.

a) Ställ upp hypoteser

$H_0: P = 0.5 = p_0$

$H_1: P > 0.5 = p_0$

b) Undersökningen görs och 59 av 100 svarar att de instämmer. Räcker detta för att förkasta H0?

Teststatistika:

$$T = \frac{(\hat{p} - p_0)}{\sqrt{p_0(1-p_0)/n}} \overset{\text{CLT approx}}{\sim} N(0,1) \text{ under } H_0$$

$\hat{p} = 0.59, \quad p_0 = 0.5$

$T = 1.8$

normal tabell V

$$P(T \geq 1.8 | H_0) = 1 - P(T \leq 1.8 | H_0) \overset{\downarrow}{=}$$

$$= 1 - 0.9641 = \underline{\underline{0.0359}} < 0.05 = \alpha$$

Altså under H_0 är det 0.0359 sannolikhet att vi observerar 59 eller fler av 100. Vi kommer alltså förkasta H_0.

c) Förklara resultatet

En majoritet tror fortfarande att fallande elpriser är största problemet för solel.

9.14

Motståndare till ett dammbygge hävdar att mindre än hälften av de som bor runt om är för dammbygget. En undersökning görs för att styrka detta.

a) Ställ upp hypoteser.

p = andel som är för

$H_0: p = 0.5 = p_0$

$H_1: p < 0.5 = p_0$

b) Hitta det kritiska värdet för ett test med signifikansnivå alpha = 0.1.

$\alpha = 0.1$

Teststatistika: $T = \dfrac{\hat{p} - p_0}{\sqrt{p_0(1-p_0)/n}} \overset{\text{approx}}{\sim} N(0,1)$

Hitta Z_α: $P(T < Z_\alpha) = 0.1$

Tabell V: $Z_\alpha = -1.282$

Kritiska värdet för $\hat{p}$:

$$\frac{\hat{p} - p_0}{\sqrt{p_0(1-p_0)/n}} = -1.28 \Rightarrow \hat{p} = p_0 - \sqrt{\frac{p_0(1-p_0)}{n}} \cdot 1.28$$

$$= 0.5 - \frac{1.28}{2\sqrt{n}}$$

c) 500 pers. frågas 230 är för. Är påståendet styrkt?

$\hat{p} = \frac{230}{500} = 0.46$

$n = 500 \Rightarrow$ Kritiskt värde $P_{krit} = 0.5 - \frac{1.28}{2\sqrt{500}} = 0.471$

$\hat{p} < P_{krit} \Rightarrow$ förkastar H_0 och tror mer på H_1 att $< 50\%$ är för.

d) Vilket typ av fel riskerar vi?

Här riskerar vi att förkasta H_0 när den är sann alltså typ I fel.

Om detta är fallet och bygget stoppas har vi kanske givit en felaktig bild av vad folk tycker.

9.18

Det finns en ny typ av betong. Av 50 nya byggnader i Dallas används den nya betongen i 15 fall. I Boston används den 15 av 60.

a) Låt

P1 = andel byggnader i Dallas med ny betong

P2 = andel byggnader i Boston med ny betong

Hitta punktskattningar för P1, P2 och P1-P2.

Jämföra två andelar:

$$\hat{P}_1 = \frac{15}{50} = 0.3, \quad \hat{P}_2 = \frac{15}{60} = 0,25$$

$$\widehat{P_1 - P_2} = \hat{P}_1 - \hat{P}_2 = 0.3 - 0.25 = 0.05$$

b) Hitta ett 95% CI för P1-P2.

$$\hat{P}_1 - \hat{P}_2 \overset{\text{approx}}{\sim} N\left(P_1 - P_2, \frac{P_1(1-P_1)}{n_1} + \frac{P_2(1-P_2)}{n_2}\right) \quad \text{Thm } 9.3.1$$

$$I: \hat{P}_1 - \hat{P}_2 \pm Z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{P_1(1-P_1)}{n_1} + \frac{P_2(1-P_2)}{n_2}}$$

$$\Rightarrow P\left(\hat{P}_1 - \hat{P}_2 - Z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{P_1(1-P_1)}{n_1} + \frac{P_2(1-P_2)}{n_2}} \leq P_1 - P_2 \leq \hat{P}_1 - \hat{P}_2 + Z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{P_1(1-P_1)}{n_1} + \frac{P_2(1-P_2)}{n_2}}\right) = 0.95$$

$n_1 = 50$, $n_2 = 60$, $Z_{\alpha/2} = 1.96$

P_1 och P_2 ersätts med skattare

$\hat{P}_1 = 0,3$, $\hat{P}_2 = 0.25$

$$CI = 0.3 - 0.25 \pm 1.96 \cdot \sqrt{\frac{0.3 \cdot 0.7}{50} + \frac{0.25 \cdot 0.75}{60}} =$$

$$= [-0.118; 0.218]$$

c) Skulle du bli förvånad om någon påstod att ny betong används betydligt oftare i Dallas än i Boston?

Ja, eftersom OECI är detta inte särskilt otänkbart.

9.27

Man tror att andelen felaktiga kretsar av typ A (P1) är mindre än för typ B (P2).

a) Ställ upp hypoteser för att testa detta.

$H_0: P_1 = P_2 \qquad (P_1 - P_2 = 0)$

$H_1: P_1 < P_2 \qquad (P_1 - P_2 < 0)$

b) Vad är det kritiska värdet för ett test med signifikansnivå alpha = 0.1?

Under H_0 är $p_1 = p_2 = p$

$$\left(\text{Test statistika: } T = \frac{\hat{P}_1 - \hat{P}_2}{\sqrt{\hat{P}(1-\hat{P})(1/n_1 + 1/n_2)}} \overset{approx}{\sim} N(0,1)\right)$$

Left tailed test, vill hitta

$Z_\alpha : P(T < Z_\alpha | H_0) = 0.1$

$\Rightarrow \underline{\underline{Z_\alpha = -1.28}}$

$$\hat{p} = \frac{n_1 \hat{P}_1 + n_2 \hat{P}_2}{n_1 + n_2}$$

c) Tvåtusen av varje typ testas. 3 av typ A är felaktiga och 5 av typ B är felaktiga. Skatta P1, P2, P1-P2. Kan H0 förkastas vid signifikansnivå alpha=0.1?

$$\hat{P}_1 = \frac{3}{2000} = 0.0015 \qquad n_1 = n_2 = 2000$$

$$\hat{P}_2 = \frac{5}{2000} = 0.0025$$

$$\hat{P}_1 - \hat{P}_2 = -0.001$$

$$\hat{p} = \frac{3+5}{4000} = \frac{8}{4000} = 0.002$$

$$T = \frac{-0.001}{\sqrt{0.002 \cdot 0.998 \cdot (2/2000)}} = -0.7078 > Z_\alpha = -1.28$$

förkastar alltså inte H_0.